

FARSKÝ LIST

8.december – 14.december 2025, číslo 626

Gréckokatolícka cirkev, farnosť Čičava, Čičava 38, 09301

Tel.: 0911/711488, o.martinlaban@gmail.com

Prirodzená náboženskosť čaká na kresťanstvo

V kresťanstve iniciatíva vychádza od Boha. Aj podľa schémy prirodzenej náboženskosti v istom zmysle vyšla od neho, pretože Boh stvoril ľudskú prirodzenosť, ktorá ho hľadá a ľahko sa pre neho otvára. To je dobrý význam náboženskosti.

Ale v kresťanstve Boh hľadá človeka novým, pozitívnym vstupom do dejín. Pán Boh si vyberá nových vyznavačov. Typom takého postoja môže byť chvíľa, keď Boh vstupuje do dejín a hovorí Abrahámovi: Vyjdí zo svojej krajiny, od svojich príbuzných a z domu svojho otca! (Gen 12,1).

Typom takého postoja môže byť Ježiš Kristus, ktorý chodí po Palestíne a prihovára sa sediacemu colníkovi Matúšovi, alebo dvom iným, ktorí opravovali siete, či Bartolomejovi a hovorí: „pod' za mnou“. Ježiš si zbiera svojich učeníkov, vyberá kresťanov. Keď sa mu všetci roztrhali, pohoršení škandálom kríža, zmŕtvychvstaly Ježiš ich znovu pozbiera a sceľuje svojimi zjaveniami, tvoriac tak cirkev.

Boh, ktorý hľadá človeka tým, čo koná v dejinách Starého Zákona a zvlášť tým, čo robí v osobe Ježiša Krista, presvedča človeka, že je láskou a že sa ho netreba báť. Buduje v človeku vieru v Božiu lásku, nie iba vonkajšími dôvodmi, ale dáva mu vnútorný hlas Ducha Svätého, ktorý v našich srdciach volá: „Abba – Otče!“ To Duch Svätý pôsobí zvnútra a vytvára v človeku presvedčenie, že Boh je láska, že nechce človeka zničiť, ale že mu odpúšťa hriechy. Je to láska, ktorá nás vyvádza z morálnej anarchie. Práve táto láska nás učí vernosti prikázaniam, to ona spôsobuje, že Boží zákon môže byť vpísaný do ľudského srdca.

V centre prirodzenej náboženskosti je človek, ktorý si buduje vlastný život, tvorí vlastné šťastie a od Boha žiada, aby podporoval jeho plány. Naopak, v kresťanstve sa v centre nachádza Boh.

Obrazom takej situácie je putovanie Izraela po púšti. Pán Boh v podobe ohnivého stĺpa v noci a oblaku cez deň, ide pred ľudom. Keď sa stĺp zastaví, to znamená, že na tom mieste sa treba zdržať tak dlho, kým sa on nepohne – dva dni, týždeň, mesiac. Keď sa stĺp pohne, pochod pokračuje.

Boh vedie človeka do zasnúbenej zeme. To on má plán pre môj život lepší než ten môj. Poveruje človeka, aby uskutočnil poslanie – lepšie než to, ktoré si sám pre seba vymyslel. Deň za dňom ho vedie, aby porozumel

tomu poslianiu, a to prostredníctvom faktov, ktoré stavia človekovi pred oči a na ktoré padá jeho slovo. Týmto spôsobom sa život človeka stáva naplneným. To je viera: Boh buduje môj život, šťastie. Boh ide predomnou. Boh ma vedie nie do nešťastia, ale do zasnúbenej zeme, ktorá oplýva mliekom a medom a ja idem za ním.

V kresťanstve – v protiklade s prirodzenou náboženskosťou – niet svätyne, niet kňaza, niet oltára a niet obety. Túto vetu vyriekol Origenes v diele Contra Celsum.

V akom zmysle? V kresťanstve niet svätyne so symbolizmom, ktorý je daný pohanskej svätyni, to znamená chápanej ako miesto vyhradené pre Pána Boha, ako sväté miesto, za hranicami ktorého je svetský svet. V kresťanstve svätyňa nie je vyhradeným miestom, ale je ňou človečenstvo – Telo zmŕtvychvstaleho Ježiša Krista. V novom zákone miestom, kde prebýva Boh, sú srdcia kresťanov, je to spoločenstvo cirkvi. To je tá svätyňa.

Na otázku Samaritánky, kde Boh túži byť uctievaný – či na hore Gerazim alebo v Jeruzaleme – Ježiš odpovedal: „Ani na vrchu Gerazim, ani v Jeruzaleme, ale prichádzajú časy, keď Boh si nájde ctiteľov, ktorí sa mu budú klaňať v duchu a pravde“ (pozri Jn 4,21-23).

V kresťanstve niet tiež oltára, obety, kňaza, lebo jediným oltárom, obetou a kňazom je Ježiš Kristus. Jedinú obeť svojho Tela a života priniesol na Golgote, na oltári kríža. To je jediná obeť v kresťanstve.

Avšak ľudia sa na nás obrátia s údivom: „Vari nemáme kostoly? Niet v nich kňazov? Niet svätej omše? Vari to nie je obeť? Niet oltárov v našich kostoloch? Predsa v každom stojí oltár?“. Treba však pamätať, že Origenes povedal, že „v kresťanstve niet obety, ani oltára, ani kňaza v zmysle, v akom ich chápali pohanské náboženstvá“. Pre nás svätyňa nie je miestom vyhradeným pre Pána Boha, na ktorom on prebýva a mimo svätyne ho niet. Pre nás svätyňa dostala inú symboliku. Naše prvé svätyne to boli jednoducho sály, miestnosti, v ktorých sa schádzalo kresťanské spoločenstvo. Až neskôr sa začalo s budovaním svätyne. Vtedy dostáva inú symboliku. Konkrétne – tehly z ktorých sa skladá sa stali symbolom svätyne duchovnej, zloženej z ľudí, v ktorých prebýva Boh. Naším jediným kňazom je Ježiš Kristus, jedinou obetou je jeho obeť na kríži. Svätá omša nie je obeť v zmysle

pohanských obiet, ale je sprítomnenie, zaktualizovanie obety Krista, je sviatočným znakom a sprítomnením tejto jedinej obety.

Náš oltár nie je oltárom v zmysle pohanskej áry, na ktorej boli zabíjané zvieratá. To, že neskoršie dostal súčasnú podobu vyplýva z toho, že náš oltár, ktorý je prikrytý obrusom, pochádza od stola, pri ktorom Ježiš Kristus požíval paschálnu večeru so svojimi učeníkmi. Kňazi v našom náboženstve nie sú kňazmi v zmysle pohanských kňazov. Kresťanský kňaz je znakom Krista – Kňaza, znakom jeho prítomnosti. Ježiš jeho rukami vykonáva svoju funkciu pre dobro Božieho ľudu. V kresťanstve niet svätých a svetských miest. Pre nás je všetko sväté. Celý náš život sa stal svätým, keď ho trávime v blízkosti Boha, v ustavičnom vzdávaní duchovného kultu, ako hovorí sv. Pavol.

Všetky fakty sa pre kresťanov stávajú dobrými, pretože pochopili tajomstvo kríža, ktoré prirodzená náboženskosť, zvlášť v skazenej forme, nemohla pochopiť. Pôsobila na záseade úteku od kríža: „Pane Bože, zachráň ma pred krížom, odstráň kríž z môjho života“. Naopak, kresťania pochopili, že kríž – lebo tak to bolo v prípade Ježiša Krista – sa stal miestom najhlbšieho stretnutia s Bohom; stal sa miestom, kde je možné zakúsiť Božiu spásu. Cez kríž prišlo požehnanie prisľúbené Abrahámovi.

Takýmto spôsobom sa odstraňuje manicheizmus, cez ktorý ľudia vnímajú svet. Vtedy sa všetko stáva dobrým, vtedy sa človek aj na chorobu začína pozeráť inými očami. Vtedy začína vidieť rôzne neúspechy ako jazyk, ktorým sa mu Pán Boh prihovára, ako reč jeho lásky, ktorou mu chce niečo povedať. Zároveň začína pozeráť na kríž ako na miesto, v ktorom sa vo svojom živote stretne s Bohom. Vidíme, že je veľký rozdiel medzi prirodzenou náboženskosťou a kresťanstvom.... V staroveku boli všetci veľmi náboženski. Tiež ľudia, ktorí sa obracali na kresťanstvo, boli veľmi náboženski. V takom prípade čo „naviac“ videli v kresťanstve – čo „viac“ dáva kresťanstvo v porovnaní s prirodzenou náboženskosťou? Pre ilustráciu, ako odpovede na túto otázku, si poslušme opisom obrazov, ktoré sa našli v katakombách. Je tam obraz troch mládencov, ktorí sa nachádzajú v ohnivej peci a vedľa nich stojí akási štvrtá postava. Tento obraz dobre vyjadruje situáciu, ktorú vyjadruje. Kresťan je človek, ktorý sa tak ako každý druhý nachádza vo svete, kde je plameň kríža, utrpenia, ktorý páli každého človeka. Zatiaľ čo plameň iných ľudí páli, s kresťanom sa deje to, čo videl začudovaný Nabuchodonozor, ktorý odsúdil troch mládencov na upálenie. Kázal otvoriť pec, aby sa na nich pozrel, ale oni neboli spálení.

Súčasní biblisti hovoria, že tento obraz je pravdepodobne nehistorický. Nám ide jedine o obraz. Mládenci stoja uprostred ohňa nedotknutí – ó, zázrak – a spievajú hymnu chvály na česť Pána Boha. „Či sme nehodili troch mládencov do pece? Čo tam robí štvrtá osoba?“ – pýta sa Nabuchodonozor (pozri Dan 3,91-93). To je anjel, ktorý ich stráži a ochraňuje v plameni. To je kresťanstvo. S kresťanom sa nezaobchádza lepšie ako s inými ľuďmi. Aj jemu sa rodia debilné deti, stanú sa mu nehody na ulici, mladá žena zomiera na rakovinu, stane sa, že dieťa ujde z domu, má svokru, ktorú nedokáže zniešť. Toto sú plamene, ktoré pália všetkých ľudí.

Ale kresťan je ten, ktorý – na rozdiel od prirodzenej náboženskosti – vie, že je pri ňom štvrtá osoba – zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus, ktorý v ňom žije a ktorý spôsobuje, že kríž stráca svoj osten. „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ – hovorí sv. Pavol (pozri Gal 2,20). Kríž neprestal byť krížom, plameň neprestal byť plameňom iba stratil svoj osten; už neníči človeka. Normálne kríž a utrpenie láme ľudí, avšak kresťan v kríži nachádza život, pretože je v ňom prítomný zmŕtvychvstalý Ježiš Kristus. On spôsobuje, že kresťan vo svete, v ktorom žije – či je to v komunizme, či je to v kapitalizme, v Albánsku či na Slovensku – zvelebuje Boha, lebo vie, že všetko je dobré a sväté, pretože všetko pochádza od Boha.

Hovoríme o tom preto, lebo vzniká dojem, že veľmi veľa toho, čo robíme slúži iba na udržanie prirodzenej náboženskosti a má málo spoločné s uvedením do logiky viery, do zázračného sveta kresťanstva takého, ako ho prezentuje biblia a aké celý čas spoločne kontemplujeme. Ešte niekoľko slov povieme, aby sme porozumeli, ako je prítomný moment našich dejín a odkiaľ sa berie. Kresťanstvo vyšlo zo svojho zriedla dosť čisté, dosť zreteľne odlišné od iných náboženstiev. V 1.- 3. storočí ľudia dokázali zreteľne chápať, že kresťanstvo dáva niečo viac, než prirodzená náboženskosť, pretože ináč nie je možné porozumieť faktu, prečo ho prijímali. Tí, ktorí sa vtedy obracali, vedeli, že ich život najpravdepodobnejšie skončí mučeníctvom. Museli si to viac než desať ráz uvážiť a zamyslieť sa nad tým, prečo sa rozhodli, že sa stanú kresťanmi. Oni jasne videli rozdiel, o ktorom sme hovorili. Ďalej sa vynára otázka, kedy sa kresťanstvo začalo pokrývať patinou prirodzenej náboženskosti. Stalo sa tak už v prvých troch storočiach, ale nevýznamným a nepodstatným spôsobom, ktorý nenarušal hlboké štruktúry. Tento proces dosť rýchlo narastal po Milánskom edikte, keď kresťanstvo vyšlo z katakomb a stalo sa vládncim náboženstvom, štátnym náboženstvom. Čo sa vtedy stalo? Po prvé,

keď bolo kresťanstvo uznané za štátne náboženstvo, úlohy sa vymenili. Ak sa predtým ten, kto chcel byť kresťanom, musel dva razy zamyslieť, či sa to oplatí, tak teraz, keď cisár bol kresťanom, keď vysoké úrady boli obsadené kresťanmi, začal sa hromadný vstup do kresťanstva. Prijatie kresťanstva sa stalo prejavom oportunizmu.

Toto nebolo najhoršie, existoval katechumenát. Vyvstal však iný fakt, tiež daný Pánom Bohom, že kresťanstvo chceli prijať celé národy, spolu so svojimi vládcami. To čo teraz povieme, nie je kritika cirkvi, ale iba potvrdenie faktu. Do tejto chvíle bola cirkev pripravovaná dlhým obdobím katakomb a teraz ju Pán Boh postavil do úplne novej situácie. Cirkev nemohla s celými národmi uskutočňovať také dlhé obdobie prípravy, aký sa do toho času robil s jednotlivcami, ktorí prosili o krst. Keď prosí o krst stotisíc ľudí, tak už nie je možné zdržiavať sa dlhým katechumenátom. To bolo nemožné. V nejakej encyklopédii sa píše, že obdobie prípravy národov trvalo najdlhšie rok a normálne niekoľko mesiacov. Ako minimálny čas bolo vypočítané, 40 dní katechizácie. Cirkev bola k tomu donútená. Nebol to hriech zo strany cirkvi, ale bolo to dané ohraničenosťou času. Cirkev to robila v nádeji, že katechéza bude doplnená neskoršie, keď ľudia už budú kresťanmi.

Cirkev si tiež začala klásť otázku, či katechéza má ísť iným smerom. Pochopila, že jednoducho bude treba brať pohanské kategórie, schémy a dať im kresťanskú podstatu. V tejto situácii to bola pravdepodobne jediná správna metóda. Ibaže za túto metódu bolo treba draho zaplatiť. Nebolo možné odstrániť z mentality ľudí staré pohanské schémy, ktoré sa nezhodovali s kresťanstvom. Nastúpilo radšej prispôbenie kresťanstva týmto schémam. Ľudia, ktorí vychádzali z kostola sa s údivom pýtali: „Pre Kristove rany, náboženstvo bez svätyne, čo je to za náboženstvo?“. Chvíľočku a už máme svätyňu. Miesta našich stretnutí sú tým, čím pre vás svätyňa. Viacerí síce vošli do cirkvi, ale s balastom vedomia, že svätyňa je vyhradená pre Boha, že ona je svätým miestom a mimo nej je možné cítiť sa slobodne, lebo tam už Pána Boha niet. A to sa vlečie vekmi.

Čo je to za náboženstvo – pýtajú sa ďalej novopokrstení – v ktorej niet kňaza ani obety? Chvíľočku a už máme obetu. Naša eucharistia je tým, čím pre vás bola vaša obeta. A znova sa prikrýva eucharistia balastom obetných ideí, ktoré mala prirodzená náboženskosť.

O kňazovi sa začalo uvažovať v kategóriách pohanského kňaza, začína sa chápať ako predstaviteľ, ktorý musí byť svätý, pretože je tým, kto stojí pri Pánu

Bohu. Preto sa ľudia pohoršujú, keď vidia, že kňaz má nejaký hriech. Ak kňaz nie je svätý, tak kto bude svätý? Kňaz musí byť úradne svätý, aby dával veriacim záruku, že ak dajú na svätú omšu, tak budú vypočutí. Takto ľudia uvažujú a v takom presvedčení žijú.

Cirkev používala tieto metódy počas dlhých vekov. Príkladom je sviatok Božieho Narodenia. Cirkev videla, že ľudia, keď prichádza predlžovanie dní a skracovanie nocí, utekajú do lesov a tam prinášajú obete na počesť slinka. Kto je naším slinkom? – Ježiš Kristus! Oslavujeme jeho narodenie, aby ľudia nechodili do lesov, ale aby aj v cirkvi mali uspokojenie toho, čo cítili ako potrebu. Posledným takým príkladom môže byť to, čo urobil pápež Pius XII. s pohanským sviatkom práce. Predsa my, kresťania, máme sv. Jozefa robotníka a Ježiš bol tiež tesárom – oslavujeme kresťanský sviatok práce.

To nie je zlé, to je dobré; iba nám to vysvetľuje, odkiaľ sa v kresťanstve vzalo toľko elementov prirodzenej náboženskosti, prečo ho tak spoľštujú. K tejto situácii prispela zle pochopená, alebo povrchná katechéza, ktorá nedokázala poukázať na špecifiká kresťanstva, na spôsob akým ono funguje, ako dochádza ku skutku, atď. Všeobecne máme takúto situáciu na celom svete. Vidím, že to môže byť a určite je prozreteľné. Ak od IV. storočia celé národy vstupovali do cirkvi, tak teraz vidíme, že celé národy z cirkvi vystupujú, stavajú sa postkresťanské, agnostické.

Tento fenomén, ktorý ničí náboženskú, nemôže zničiť kresťanstvo, nakoľko kresťanstvo bude kresťanstvom, nakoľko teraz zo strany cirkvi vyjde plán, úsilie, aby tých ľudí, ktorí zostanú v cirkvi, previedla z prirodzenej náboženskosti na kresťanstvo.

Nech vojdú do poriadku, do logiky viery, do kresťanstva prežívaného ako kresťanstvo. Využime túto príležitosť! Starý Zákon si veľa požičal z už existujúceho náboženského jazyka. To isté urobilo kresťanstvo, keď malo pred sebou pohanské národy, ktoré chceli vstúpiť do cirkvi. Bola použitá tá istá metóda; podľa vzoru toho, čo urobil sám Pán Boh. Iba keď pozorujeme Starý Zákon, vidíme, ako Boh pomaly očisťoval náboženskú Židov z nánosov prirodzenej náboženskosti a pripravoval túto spoločnosť na prijatie viery v Ježiša Krista. Zoberme si napr. problematiku obiet. V miere, akou ideme k Ježišovi Kristovi, ťažisko sa čoraz viac presúva z krvavých obiet na Paschu.

V čase vyhnanstva sa objavila inštitúcia, úplne neznáma v iných náboženstvách – synagóga z liturgiou Božieho Slova. Pán Boh učil svoj ľud – ako to nazýva sv. Pavol – „potechy z Písma“, tzn. hľadania vo Svätom Písme svetla porozumenia aktuálnych dejín, aktuálneho života. Pán Boh dlhý čas toleroval Izraelu množstvo svätýň. Dnes vieme, že Jeruzalemská

svätyňa bola jedinou legálne existujúcou svätyňou iba od roku 620 pred Kristom. Do toho času v Izraeli bolo mnoho svätýň. Archeologické vykopávky v Palestíne nám odhalili svätyne v Lachis, Areze, atď. Všetde boli svätyne. V istom momente sa stalo zjavným, že kult Jahveho, ktorý čoraz viac očisťovali proroci, je nezlučiteľný s tým, čo sa robí vo svätyniach pravého Boha, Jahveho. Práve v náboženstve, znečisťovanom synkretizmom, Jahve dostával podobu miestnych kanaánskych božstiev. Preto vnútorný rozvoj náboženstva vymáhal, aby iné svätyne boli zlikvidované. Urobil to kráľ Joziáš. Odvtedy bola iba jedna svätyňa, v Jeruzaleme. Monoteizmus začal vyžadovať centralizáciu kultu na jednom mieste. Dlhý čas boli výšiny, na ktorých Eliáš priniesol svoju obeť legálne. Po istom čase bolo jasné, že sa nezhodujú s dynamickou čistotou jahvistického náboženstva. Musia byť zlikvidované. A znovu ich kráľ Joziáš likviduje. A tak v mnohých prípadoch vidno, ako Boh pomaly očisťuje to, čo vniesol Izrael ako pohanský ľud. Napríklad sviatky sa z naturalistických agrárnych

sviatkov jari, leta a jesene stávali sviatkami historickými, ktoré spomínajú na historické autentické udalosti. Už tu nie je návrat života na jar, iba jar Izraela - to čo Boh pre nich urobil v Egypte.

Neskoršie sa historizuje sviatok Stánkov. Tak ako Izrael kedysi býval v stanoch, tak aj vy budete bývať v stanoch. Historizácia sa tu objavuje až v čase vyhnanstva. Najneskôr sa historizuje sviatok Týždňov, ktorý bol v prvom storočí pred Kristom zviazaný so sviatkom Sinaia.

Teraz lepšie vidíme, že Boh použil jazyk a tiež kategórie myslenia prirodzenej náboženskosti, ktoré ale očisťoval a pripravoval na prijatie skutočnosti viery. Ale treba tiež pamätať, že náboženstvo samo o sebe je dobré a kresťanstvo prijíma do seba to, čo je najlepšie v prirodzenej náboženskosti, hoci samo je niečím oveľa väčším, prevyšuje ju, ukazuje jej hlbší zmysel. Prirodzená náboženosť je akoby prirodzeným prorokom, volajúcim po doplnení, ktoré prichádza v kresťanstve.

	Čičava	Komárany	Merník
Po 8.12.	Počatie Presvätej Bohorodičky svätou Ďnou		<i>Príkázaný sviatok</i> <i>Myrovanie</i>
	17.30 za farnosť	19.00	16.00
Ut 9.12.	<i>Prepodobný otec Patapios</i>		
	16.30 +Mária (r.Janočková)	18.00 +Mária (r.Mrázová)	
St 10.12.	<i>Svätí mučeníci Ménas, Hermogenés a Eugraf</i>		
	18.00 +Marta (r.Tkáčová)		
Št 11.12.	<i>Prepodobný otec Daniel Stĺpnik</i>		
	16.30 +Helena (r.Jancurová) +panychýda		
Pi 12.12.	<i>Prepodobný otec Spiridon Divotvorca, trimitunský biskup</i>		<i>Zdržanlivosť od mäsa</i>
	8.30 +Jozef, Vilma, Zdena (r.Orlíková)	16.30 +Mikuláš (r.Bodnárová) +panychýda	
So 13.12.	<i>Svätí mučeníci Eustratios, Auxencius, Eugen, Mardarios a Orest</i>		
	16.30 +Ladislav, Mikuláš, Mária (r.Stašková)		
Ne 14.12.	Nedeľa svätých Praotcov		<i>Zbierka Dobrodincov</i> <i>farnosti</i>
	9.15 *za farnosť	7.30 na úmysel darcu	11.00 na úmysel darcu

Úmysel modlitby: za mier na Ukrajine a vo svete

Pripomínam portál dobrodinec.online. Ďakujeme za váš dar. Každý dar je fantastickou pomocou pre našu cirkev. Aj niečím takto neviditeľným môžete byť veľmi viditeľní v Božích očiach.